

Sefa
KOYUNCU

Yaşadıkça

sefa.koyuncu@tg.com.tr

Osmanlı başarısının şifreleri

-Hep yabancılar inceleyecek değil ya!

Hazır yeni anayasa çalışmalarını sürerken; **Osmanlı** başarısının sırları neydi; biraz da biz araştıralım.

Amerikalı, İranlı, Japon, Alman, Fransız, İngiliz, Arap, Yunan, Fin, Azeri, Ermeni, Yahudi vb. araştırmacılar **İstanbul**'u mesken tuttular ve **Osmanlı** arşivlerini didik didik ediyorlar.

Cevabı aranan soru şu:

-Osmanlı ne yaptı da farklı kültür ve coğrafyalardan 30 kadar milleti, 600 yıl huzûr ve barış içinde bir arada tutmayı başardı?

Gerçekten de **Osmanlı İmparatorluğu**, kıta diyebileceğimiz geniş saha üzerinde otuz milleti bir araya toplamış, bir idareye bağlamıştı. Bu çeşitli milletlerin yaşadıkları yerlerdeki iklim ve iktisadî şartların farklılığından başka, dilleri, dinleri farklı; örf ve âdetleri, ahlâk anlayışları, düşünüş ve görüşleri, mantaliteri aynı idi.

DEVLETE GÜVEN TAMDI

-Şaşırtıcı ama Batı bundan yaklaşık 500 yıl önce de, "**Pax Otomana/Osmanlı Barışı**"nın sırrını çözmeye peşindeydi.

Kanunî devrinde (1520 -1566) **Luther**, Hristiyan krallara başarılı olabilmeleri için adâlet ve idarede **Osmanlıları** taklid etmeyi tavsiye ediyor; **Busbecq** (1522-1592), **Türk**lere karşı koyabilmenin ancak **Türk** disiplini ve nizamını kabul etmekle mümkün olacağını söylüyor; **İngiltere** gibi idarî teşkilâtını ve demokrasi prensiplerini daha 1215'te kanunlaştırmış bir memleket bile, **Osmanlı** düzen ve teşkilâtını yakından görmek (tabiatıyla, zayıf noktalarını tespit edip **Osmanlı**'yı ortadan kaldırmak) için, **Türk** ülkesine heyetler gönderiyordu.

-**ABD** ise büyük ölçüde taklid ettiği **Osmanlı** sisteminden günümüzde bile başını kaldıramamış değil!

Aslında bu çok merak edilen sorunun cevabında, **Römen tarihçi Nicolae Jorga** (1871-1940), tam bir isâbet kaydediyor. **Jorga**, 5 ciltlik **Osmanlı İmparatorluğu Tarihi**'nde **Türklerin** birçok milleti bir araya getirerek idare etme kabiliyetlerine ilâveten **Osmanlı İmparatorluğu**'nda, hiçbir ülkede mevcut olmayan adâletten, **Türk**lere mahsus yüksek seciye, karakter ve faziletten uzun uzun bahsediyor ve **Hristiyan** teba da dâhil olmak üzere **Osmanlı** idaresinde bulunan her ferdin **Osmanlı Devleti**'nden yalnız adâlet gördüğünü, her ferdin **Osmanlı Devleti**'ne karşı büyük bir itimat beslediğini açıklıyor.

VERGİ SİSTEMİ ÂDİLDİ

Prof. Dr. Şinasi Altundağ ise **Türklerin** âdil idaresi, yüksek ahlâk ve fazileti; teşkilâtçılıktaki kabiliyetleri gibi hususların yanı sıra, **Osmanlı** başansında önemli rolü olan bir uygulamaya daha dikkat çekiyor: **Vergi adâleti!**

Prof. Altundağ; "**Osmanlıları** ayakta tutan âmillerden biri de, vergi kanunlarını merkezde (**İstanbul**) hazırlayıp; aynı kanunu bütün ülkede uygulamak yerine, iktisadî şartlarını dikkate alarak her bir sancak için en uygun vergi kanununu yapma akıllılığını göstermiş olmalarıdır. Bu sistemle, **Osmanlı İmparatorluğu**, bütün azaları asırlarca tek bir vücut gibi âhenkle çalışarak; ilim, teknik, ziraat, sanat ve ticarete devrinin en büyük ekonomilerinden biri olmuştur" diyor ve ekliyor: "Bugün bize belki garip gelecek ama **Osmanlı İmparatorluğu** bundan bir iki asır önceye kadar yalnız **Avrupa**'ya değil, **Amerika**'ya bile boya, işlenmiş deri, kürk, nal, nal çivisi, asma kilit, tüfek namlusu, piştov, bıçak vs. ihraç etmekte idi."

-Ne dersiniz?

Yeni anayasa çalışmalarında, başarılarıyla dünyayı hayran bırakan **Osmanlı** tecrübesi dikkate alınır mı?

-Bizden hatırlatması.

Türkiye
KÜLTÜRSANAT
Yöneten: Sefa KOYUNCU
kultur.sanat@tg.com.tr
13 KASIM 2011 PAZAR 16